

ADEKWATNOŚĆ KAPITAŁOWA
I ZASADY ZARZĄDZANIA RYZYKIEM
W ALIOR BANKU SA
wg stanu na dzień 31.12.2009 roku

Kwiecień 2010

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
2. Ogólne zasady zarządzania ryzykiem w Banku.....	3
3. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem	4
4. Ryzyko kredytowe	5
4.1. Organizacja ryzyka kredytowego.....	5
4.2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym	7
4.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym kontrahenta	7
4.4. Zarządzanie ryzykiem koncentracji (limity koncentracji)	8
4.5. Zabezpieczenia	8
4.6. Proces analizy kredytowej.....	10
4.7. Scoring/Rating	10
4.8. Identyfikacja ryzyka kredytowego.....	11
4.9. Pomiar i szacowanie ryzyka kredytowego.....	12
4.10. Przegląd ekspozycji kredytowych pod kątem tworzenia odpisów aktualizujących i rezerw.....	13
4.11. Monitorowanie ryzyka kredytowego klientów indywidualnych oraz biznesowych.....	14
4.12. Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi.....	14
4.13. Podstawowe informacje o portfelu kredytowym.....	15
5. Ryzyko rynkowe.....	17
5.1. Zarządzanie ryzykiem rynkowym	17
5.2. Stosowane modele i miary ryzyka	18
5.3. Struktura organizacyjna w zakresie procesu zarządzania i kontroli ryzyka rynkowego.....	19
5.4. Raportowanie ryzyka rynkowego	20
5.5. Ryzyko stopy procentowej	20
5.6. Ryzyko walutowe.....	22
5.7. Ryzyko płynności	23
6. Ryzyko operacyjne.....	24
7. Fundusze własne	26
8. Wymogi kapitałowe.....	26
9. Kapitał wewnętrzny.....	28
9.1. Analiza ryzyk oraz wybór ryzyk istotnych.....	28
9.2. Monitorowanie procesu.....	29

1. Wprowadzenie

Raport z Adekwatności Kapitałowej i Zasad Zarządzania Ryzykiem w Alior Banku SA według stanu na dzień 31.12.2009 roku został przygotowany zgodnie z wymaganiami art. 111 i art. 111a ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, zgodnie z wymogami określonymi w Uchwale nr 385/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008r. w sprawie szczegółowych zasad i sposobu ogłaszania, przez banki, informacji o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zakresu informacji podlegających ogłaszaniu oraz *Zasadami polityki informacyjnej Alior Bank SA* zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Alior Banku SA.

Zgodnie z § 6 ust. 1 Uchwały nr 385/2008 KNF, Alior Bank SA ogłasza w cyklu rocznym informacje dotyczące adekwatności kapitałowej w odrębnym dokumencie, publikowanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia zatwierdzenia rocznego sprawozdania finansowego przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy.

2. Ogólne zasady zarządzania ryzykiem w Banku

Celem strategicznym Banku jest osiągnięcie zakładanej stopy zwrotu na kapitale. Cel ten jest realizowany poprzez prowadzenie działalności, w sposób zapewniający:

- pewność kontynuowania działalności w sytuacji wystąpienia dowolnego realnego scenariusza rozwoju sytuacji makroekonomicznej;
- bezpieczeństwo zgromadzonych środków;
- stabilny wzrost wyników oraz wartości firmy.

Zarządzanie ryzykiem w Alior Banku SA odbywa się w oparciu o regulacje nadzorcze oraz przepisy wewnętrzne przyjęte przez Zarząd i zaakceptowane przez Radę Nadzorczą.

Ogólny cel oraz ramowe zasady obowiązujące w Banku w procesie zarządzania ryzykiem określa *Polityka Zarządzania Ryzykiem w Alior Bank SA*. Szczegółowa polityka Banku została uregulowana w odrębnych dokumentach precyzujących zasady w zakresie:

- ryzyka kredytowego i ryzyka koncentracji;
- ryzyka kontrahenta;
- ryzyka rynkowego;
- ryzyka płynności;
- ryzyka operacyjnego.

Nadrzędnym celem polityki zarządzania ryzykiem w Banku jest zapewnienie odpowiednio wcześniejszego rozpoznawania oraz odpowiedniego zarządzania wszystkimi istotnymi ryzykami związanymi z prowadzoną działalnością. Weryfikacja zakresu ryzyk pod kątem istotności odbywa się cyklicznie, raz na rok lub częściej, jeżeli wystąpią przesłanki zmiany profilu ryzyka Banku lub jego otoczenia.

Po zakończonej, w marcu 2010r, weryfikacji zakresu ryzyka Bank uznaje następujące jego rodzaje za istotne:

- ryzyko kredytowe – ryzyko niewypłacalności;
- ryzyko operacyjne;
- ryzyko rynkowe w księdze handlowej;
- ryzyko płynności;
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;

- ryzyko kredytowe – koncentracji branżowej.

Przy weryfikacji zakresu ryzyka, obok rodzajów ryzyka wymienionych powyżej, będą brane pod uwagę: ryzyko warunków skrajnych; ryzyko strategiczne; ryzyko utraty reputacji; ryzyko kapitałowe; ryzyko cyklu gospodarczego. Docelowy profil ryzyka Banku, oceniany jest w oparciu o aktualny profil ryzyka, plany strategiczne oraz zdefiniowaną skłonność do podejmowania ryzyka.

Za przegląd ryzyka w Alior Banku SA odpowiedzialna jest Grupa ds. Istotności Ryzyka, każdorazowo powoływana i kierowana przez Departament Kontrolingu. W skład grupy wchodzi przedstawiciele poszczególnych pionów i obszarów działalności Banku, dysponujący odpowiednią wiedzą z zakresu aktualnego i potencjalnego ryzyka. W szczególności, w skład grupy wchodzi przedstawiciele jednostek odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem kredytowym, ryzykiem rynkowym oraz ryzykiem operacyjnym.

3. Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem

Struktura organizacyjna zarządzania ryzykiem w Alior Banku SA przedstawia się następująco:

- Rada Nadzorcza;
- Zarząd Banku;
- Komitety (Kredytowe, Zarządzania Aktywami i Pasywami - ALCO, Ryzyka Operacyjnego);
- komórki organizacyjne odpowiedzialne za poszczególne rodzaje ryzyka;
- Departament Audytu Wewnętrznego.

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu oraz nadzoruje zgodność polityki Banku ze strategią i planem finansowym w zakresie podejmowania ryzyka. Dodatkowo określa skłonność Banku do podejmowania ryzyka.

Zarząd Banku sprawuje ogólną kontrolę nad procesem zarządzania ryzykiem. Określa strategię Banku w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyk, wprowadza (poprzez przyjęcie regulacji wewnętrznych) oraz zapewnia działanie systemu zarządzania ryzykiem.

Komitety wspierają Zarząd Banku w efektywnym zarządzaniu poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Do najważniejszych kompetencji Komitetu ALCO należy sprawowanie nadzoru nad ryzykiem rynkowym, płynnością, adekwatnością kapitałową, zarządzaniem aktywami i pasywami.

Komitet Ryzyka Operacyjnego, jako ciało doradcze, wspiera Zarząd w efektywnym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym Banku, obejmującym również zagadnienia utrzymania ciągłości działania Banku, zarządzania kryzysowego i monitorowania bezpieczeństwa Banku, w tym, w szczególności bezpieczeństwa systemów teleinformatycznych.

Przedmiotem działania Komitetów Kredytowych jest zatwierdzanie decyzji kredytowych o podjęciu przez Bank zaangażowań bilansowych i pozabilansowych, podejmowanie decyzji w sprawie wprowadzania ofert specjalnych oraz podejmowanie decyzji we wszystkich sprawach nieuregulowanych w Zasadach Kompetencji Kredytowych, wiążących się z podejmowaniem przez Bank ryzyka kredytowego, do wysokości przyznanego limitu kompetencji.

Ze względu na różnorodność zjawisk towarzyszących poszczególnym rodzajom ryzyka, każdym rodzajem ryzyka zarządza właściwa komórka wiodąca. W przypadku ryzyka kredytowego poszczególne funkcje związane z identyfikacją, pomiarem, oceną i monitoringiem zostały rozdzielone między kilka komórek organizacyjnych.

Szczegółowy zakres zadań poszczególnych komórek jest zaprezentowany przy omawianiu każdego rodzaju ryzyka.

Departament Audytu Wewnętrznego przeprowadza niezależne kontrole mające na celu dostarczenie Radzie Nadzorczej i Zarządowi Banku obiektywnych informacji i ocen dotyczących procesu zarządzania ryzykiem, jego zgodności z regulacjami wewnętrznymi i zewnętrznymi.

4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe jest to ogół zagrożeń związanych z aktywną działalnością kredytową Banku, uwzględniających zarówno politykę Banku w odniesieniu do pojedynczego klienta, jak i politykę kształtującą cały jego portfel kredytowy. Ryzyko to, przede wszystkim, wiąże się z zagrożeniem niewypełnienia przez kredytobiorcę zobowiązań bądź warunków umowy, co narazić może Bank na powstanie straty finansowej. Oprócz niebezpieczeństwa nieuregulowania w całości bądź uregulowania jedynie częściowo, wynikającej z umowy kredytowej spłaty kredytu, szczegółowej analizie poddawane jest ryzyko zabezpieczenia, mogące prowadzić do braku możliwości zaspokojenia roszczeń Banku z tytułu jego ustanowienia. Analiza kredytowa dodatkowo uwzględnia inne źródła ryzyka, w tym: ryzyko zmiany stopy procentowej, ryzyko kursowego oraz ryzyko płynności.

4.1. Organizacja ryzyka kredytowego

Strategia

Strategia Banku zakłada uniwersalny charakter instytucji, która swoją ofertę kieruje zarówno do Klientów Indywidualnych jak i do Klientów Biznesowych.

Bank określił strategię w zakresie ryzyka kredytowego dla poszczególnych grup beneficjentów poprzez:

- określenie i wprowadzenie do oferty produktów kredytowych z uwzględnieniem szczegółowego opisu ich parametrów (*karty produktów*) takich jak nabywcy produktu, przedmiot finansowania, przeznaczenie produktu, wymagania wobec kredytobiorców, kwota minimalna i maksymalna, okres kredytowania, forma funkcjonowania produktu, jego walutę, zasady wypłat, spłat i karencji oraz opis stosowanych zabezpieczeń wraz z informacją o wymaganym poziomie wskaźnika LtV. Dla każdej z homogenicznych grup Klientów została przygotowana ściśle zdefiniowana oferta produktowa;
- określenie oczekiwanego profilu ryzyka Klientów w oparciu o nadane im indywidualne oceny ratingowe bądź scoringowe oraz oczekiwany udział poszczególnych grup w portfelu kredytowym. Bank zdefiniował oczekiwany rozkład wyników scoringu i ratingu;
- określenie oczekiwanego profilu ryzyka produktów kredytowych wdrożonych w Banku wyrażonego poprzez standardowe koszty ryzyka. Standardowe koszty ryzyka uzależnione są m.in. od wyznaczonych wartości prawdopodobieństwa wystąpienia utraty wartości oraz wysokości ustanowionych zabezpieczeń;
- uzależnienie strategii, w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym, od kanału dystrybucji poszczególnych produktów (tj. Oddziały Banku, Contact Center, Internet, Agencje i Pośrednicy) oraz wpływu każdego z nich na ryzyko kredytowe. Znalazło to odzwierciedlenie w dedykowanych dla poszczególnych kanałów procesach kredytowych;
- dywersyfikację ryzyka drogą stosowania limitów koncentracji;
- ograniczanie ryzyka kredytowego poprzez ustanawianie zabezpieczeń kredytów;

- redukcję ryzyka kredytowego w ramach realizacji zdefiniowanych procesów monitoringu.

Struktura organizacyjna w zakresie procesu zarządzania i kontroli ryzyka kredytowego

Dla zapewnienia prawidłowości procesów kredytowych Bank wyodrębnił Obszar Ryzyka Kredytowego, w skład którego wchodzi:

- Departament Polityki Kredytowej, Narzędzi i MIS, do którego zadań należy:
 - ✓ definiowanie założeń polityki kredytowej;
 - ✓ opracowywanie zasad i procesów kredytowych;
 - ✓ nadzór nad narzędziami informatycznymi wspierającymi procesy kredytowe;
 - ✓ identyfikacja, pomiar i monitoring ryzyka kredytowego;
 - ✓ przeprowadzanie testów warunków skrajnych;
 - ✓ zarządzanie modelami scoringowymi i ratingowymi;
 - ✓ wyznaczanie limitów koncentracji;
 - ✓ definiowanie polityki w zakresie zabezpieczeń;
 - ✓ organizacja współpracy z podmiotami zewnętrznymi w ramach outsourcingu elementów weryfikacji, monitoringu i windykacji.
- Departament Analiz i Administracji Kredytowej Klienta Biznesowego odpowiedzialny za:
 - ✓ przeprowadzanie oceny kredytowej wniosków Klienta Biznesowego;
 - ✓ przygotowywanie rekomendacji kredytowych dla wyższych szczebli decyzyjnych;
 - ✓ przygotowywanie pełnej dokumentacji kredytowej;
 - ✓ weryfikacja kompletności dokumentacji;
 - ✓ weryfikacja wycen zabezpieczeń przedstawionych przez klientów w ramach procesu udzielania kredytów;
 - ✓ obsługa i monitorowanie Komitetów Kredytowych Banku
 - ✓ podejmowanie decyzji kredytowych w ramach posiadanych kompetencji;
 - ✓ administracja kredytowa, w tym w szczególności, analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej Klientów KB.
- Departament Analiz i Administracji Kredytowej Klienta Indywidualnego odpowiedzialny za:
 - ✓ przeprowadzanie oceny kredytowej wniosków Klienta Indywidualnego;
 - ✓ przygotowywanie rekomendacji kredytowych dla wyższych szczebli decyzyjnych;
 - ✓ przygotowywanie pełnej dokumentacji kredytowej;
 - ✓ weryfikacja wycen zabezpieczeń przedstawionych przez klientów w ramach procesu udzielania kredytów;
 - ✓ podejmowanie decyzji kredytowych w ramach posiadanych kompetencji;
 - ✓ administracja kredytowa w tym w szczególności analiza sytuacji ekonomiczno-finansowej Klientów KI.
- Departament Monitoringu i Windykacji realizujący zadania w zakresie:
 - ✓ monitoringu występowania nieprawidłowości w realizacji umowy oraz reakcja na wystąpienie sygnałów ostrzegawczych mogących świadczyć o pogorszeniu się jakości poszczególnych ekspozycji kredytowych;
 - ✓ prowadzenie działań zmierzających do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości;
 - ✓ restrukturyzacji wierzytelności;
 - ✓ windykacji wierzytelności;
 - ✓ odpisywania i umarzania wierzytelności;
 - ✓ sprzedaży wierzytelności.

- Departament Kredytów Trudnych, do którego zadań należy:
 - ✓ identyfikacja rachunków (klientów), w przypadku których Bank może przeprowadzić proces restrukturyzacji.
 - ✓ ocena wniosków restrukturyzacyjnych;
 - ✓ monitoring klientów w restrukturyzacji;
 - ✓ podejmowanie decyzji zgodnie z posiadanymi kompetencjami;
 - ✓ indywidualny monitoring klienta, zabezpieczeń oraz rezerw i odpisów aktualizacyjnych,
 - ✓ realizowanie przyjętej strategii windykacyjnej bez względu na wysokość zadłużenia;
 - ✓ współpraca z organami egzekucyjnymi oraz innymi uczestnikami postępowań windykacyjnych/egzekucyjnych;
 - ✓ sporządzanie not księgowych w zakresie spłat wierzytelności, ponoszonych kosztów lub przebiegowań należności.

4.2. Zarządzanie ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku opiera się na wdrożonym zintegrowanym systemie zarządzania ryzykiem kredytowym i składa się z następujących elementów:

- identyfikacja ryzyka kredytowego, czyli wyznaczanie czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na wielkość ryzyka kredytowego podejmowanego przez Bank oraz stałej aktualizacji ich listy;
- pomiar i szacowanie ryzyka kredytowego - wyznaczanie miar i modeli ekonometrycznych, których zadaniem jest wyznaczenie ilościowo wielkości ryzyka oraz prognozowanie tego ryzyka w przyszłości;
- monitoring ryzyka kredytowego polegający na podsumowaniu wszystkich pomiarów ryzyka kredytowego dokonanych za dany okres sprawozdawczy wraz z wydaniem opinii i rekomendacji; koncentruje się na gromadzeniu ocen ryzyka kredytowego, porównywaniu ich w czasie i na tej bazie budowaniu strategii wczesnego ostrzegania oraz strategii ograniczania ryzyka kredytowego;
- stosowanie metod i instrumentów sterowania ryzykiem – polega na użyciu instrumentów ograniczania ryzyka kredytowego, w tym limitów koncentracji zaangażowań;
- nadzór nad aktualnymi i potencjalnymi ryzykami – polega na regularnym pomiarze ryzyka kredytowego oraz jego ocenę dla zidentyfikowanych w systemie Banku obszarów ryzyka kredytowego, ponadto zapewnia nadzór nad stałą weryfikacją opracowanej przez Bank mapy ryzyka oraz metod jego pomiaru.

Wymiar finansowy ryzyka kredytowego zidentyfikowanego i antycypowanego oraz miejsce jego wystąpienia są w Banku szczegółowo badane. Głównym składnikiem oceny ryzyka jest wyznaczanie standardowych kosztów ryzyka na bazie wdrożonej metodyki oraz alokowanie ich do odpowiednich jednostek Banku. Zgodność osiąganego poziomu kosztów ryzyka z zaplanowanym i zatwierdzonym poziomem jego tolerancji jest na bieżąco monitorowana.

Do podstawowych instrumentów wykorzystywanych do ograniczania ryzyka kredytowego Bank zalicza:

- limity koncentracji;
- zabezpieczenia.

4.3. Zarządzanie ryzykiem kredytowym kontrahenta

W celu uwzględnienia ryzyka kredytowego kontrahenta wyznaczany jest ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowych zgodnie z załącznikiem nr 16 do Uchwały 380/2008 KNF.

Na dzień 31 grudnia 2009r. wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta wyniósł 4,0 mln PLN.

4.4. Zarządzanie ryzykiem koncentracji (limity koncentracji)

Bank uznaje nadmierną koncentrację każdej pozycji, której towarzyszy ryzyko kredytowe lub ryzyko zachwiania/utruty płynności za zjawisko mogące mieć negatywny wpływ na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

Znajomość skali niebezpieczeństw związanych z koncentracją zaangażowań umożliwia prawidłowe zarządzanie aktywami i pasywami, a przede wszystkim tworzenie bezpiecznej struktury portfela kredytowego.

W celu zapobiegania niekorzystnym zdarzeniom wynikającym z nadmiernej koncentracji, Bank ogranicza ryzyko koncentracji ustanawiając limity i normy koncentracji wynikające z przepisów zewnętrznych.

Zarządzanie ryzykiem koncentracji z tytułu działalności kredytowej w Banku dotyczy:

- ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec pojedynczych podmiotów lub podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie;
- ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów z tej samej branży, sektora gospodarczego, prowadzących tą samą działalność lub prowadzących obrót podobnymi towarami;
- ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów z tego samego regionu geograficznego, jak również poszczególnych krajów;
- ryzyka wynikającego z zaangażowań zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia lub zabezpieczonych przez tego samego dostawcę zabezpieczenia (w tym ryzyka wynikającego zabezpieczenia się Banku na papierach wartościowych o podobnej charakterystyce);
- ryzyka wynikającego z zaangażowań w tej samej walucie lub indeksowanych do tej samej waluty;
- ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 71 ustawy Prawo bankowe;
- ryzyka wynikającego z metryki produktu;
- ryzyka wynikającego z kanału dystrybucji;
- ryzyka wynikającego z koncentracji wewnętrznej.

4.5. Zabezpieczenia

Bank dopuszcza wszystkie rodzaje i formy prawne zabezpieczeń, akceptowane na gruncie prawa polskiego. Bank akceptuje w szczególności następujące formy prawne zabezpieczeń:

- gwarancje, regwarancje i poręczenia;
- blokady;
- zastawy;
- przewłaszczenia;
- cesje wierzytelności;
- ubezpieczenia kredytu;
- weksle;
- hipoteki;
- pełnomocnictwa do rachunku bankowego;
- kaucje jako szczególną formę zabezpieczenia;
- oświadczenie o poddaniu się egzekucji.

Bank dąży do ustanawiania zabezpieczeń w sposób adekwatny do ponoszonego ryzyka kredytowego i elastyczny w stosunku do potrzeb i możliwości Klientów.

W ramach oferty dla Klientów, istnieją produkty udostępniane bez zabezpieczeń oraz takie, których dostępność ograniczona jest ustanowieniem zabezpieczenia.

Zabezpieczenia mogą być ustanawiane w sposób łączny, co oznacza, że zabezpieczenie jednego kredytu mogą stanowić różne składniki majątkowe jednocześnie. Celem jest uzyskanie łącznej wartości zabezpieczenia na poziomie oczekiwanym przez Bank.

Proporcje między poziomem zaangażowania a wartością zabezpieczenia regulowane są za pomocą wskaźników LtV, uwzględniających różne rodzaje ryzyk, m.in. ryzyko utraty wartości zabezpieczenia ryzyko kursowe, stóp procentowych, płynności lub inne właściwe dla danego rodzaju produktu. O wartości tych wskaźników klienci Banku są informowani za pośrednictwem bieżących kontaktów z Bankierami lub w placówkach Banku.

Ustalając wartość zabezpieczenia, Bank kieruje się zasadą ostrożnej wyceny i przyjmuje wartość rynkową lub wartość możliwą (realną) do odzyskania w sytuacji zaspokojenia się z zabezpieczenia.

Bank posiada odpowiednie narzędzia służące do weryfikacji wycen zabezpieczeń, w szczególności wykorzystuje wiarygodną bazę danych systemu AMRON, w którym uczestniczą prawie wszystkie Banki.

Wyceny zabezpieczeń proponowanych na zabezpieczenie wierzytelności kredytodawcy sporządzone są przez rzeczoznawców akceptowanych przez Bank, a lista tych rzeczoznawców jest wewnętrznie aktualizowana w Banku.

Bank monitoruje skuteczność ustanowienia zabezpieczeń poprzez:

- weryfikację kompletności oraz prawidłowości dokumentacji dotyczącej zabezpieczeń w tym:
 - ✓ potwierdzenia ustanowienia blokad na rachunkach w innych instytucjach przez te instytucje;
 - ✓ potwierdzenie przyjęcia do realizacji pełnomocnictw przez instytucje prowadzące rachunki Klienta, do których Bank ma pełnomocnictwo;
 - ✓ potwierdzenia wpisów w odpowiednich rejestrach/na rachunkach (księga wieczysta, rejestr sądowy, rejestr uczestników funduszu inwestycyjnego, konto depozytowe, rachunek inwestycyjny);
 - ✓ potwierdzenie zawiadomienia dłużników wierzytelności;
 - ✓ potwierdzenie przyjęcia cesji wierzytelności z polis ubezpieczeniowych przez ubezpieczycieli;
 - ✓ zgoda małżonka, współników spółki osobowej;
- sprawdzenie ważności zabezpieczenia – w przypadku zabezpieczeń przyjmowanych na określony termin, realizowany jest proces odnowienia zabezpieczenia, np. polisa ubezpieczeniowa;
- weryfikację aktualnej wartości zabezpieczenia – przegląd zabezpieczeń realizowany jest nie rzadziej niż raz w roku a w przypadku zabezpieczeń finansowych wartość jest monitorowana w trybie dziennym.

Bank ogranicza ryzyko związane z poszczególnymi zabezpieczeniami i dostawcami zabezpieczeń poprzez wyznaczanie limitów koncentracji, uwzględnianie bufora bezpieczeństwa ze względu na ryzyko kursowe i ryzyko płynności oraz stały monitoring zarówno skuteczności ustanowienia zabezpieczenia, jak również jego wartości w trakcie trwania okresu kredytowania.

Kwota pomniejszenia ekspozycji z tytułu zastosowania technik ograniczania ryzyka kredytowego zgodnie ze stosowaną przez Bank metodą kompleksową uznawania zabezpieczeń (Załącznik nr 17 do Uchwały 380/2008 KNF), wyniosła na koniec 2009 r. 156 mln PLN. Ekspozycje zabezpieczone znalazły

się w klasie ekspozycji wobec przedsiębiorców, ekspozycji wobec organów administracji i podmiotów nieprowadzących działalności gospodarczej, ekspozycji zabezpieczonych na nieruchomościach oraz ekspozycji przeterminowanych.

Na dzień 31.12.2009r. Bank nie stosował ochrony kredytowej w postaci przyjętych gwarancji bądź kredytowych instrumentów pochodnych.

4.6. Proces analizy kredytowej

Badaniu zdolności kredytowej podlegają Klienci, którzy:

- wnioskuje o zaangażowanie kredytowe;
- poręczają zaangażowanie;
- przystępują do długu;
- przejmują dług;
- są podmiotami powiązanymi.

Proces kredytowy składa się z następujących faz:

- analizy kredytowej;
- decyzji kredytowej;
- administracji kredytowej;
- monitoringu.

Podstawą analizy kredytowej Klienta są: wniosek kredytowy; dostarczane przez Klienta dokumenty formalno-prawne; dokumenty dotyczące sytuacji finansowej Klienta; dokumenty dotyczące przedmiotu kredytowania oraz prawnych zabezpieczeń kredytu. Rodzaj dokumentów finansowych uzależniony jest od rodzaju źródeł dochodów uzyskiwanych przez Klienta Indywidualnego lub formy prawnej i rodzaju prowadzonej księgowości w przypadku Klienta Biznesowego.

Analiza kredytowa Klienta składa się z następujących etapów:

- weryfikacji kryteriów odrzucenia wniosku, m.in. weryfikacja Klienta w bazach wewnętrznych Banku i zewnętrznych takich jak: CBD-DZ, CBD-BR, BIK, BIG;
- oceny scoringowej/ratingowej;
- oceny zdolności kredytowej do obsługi zadłużenia Klienta wobec Banku sporządzona według wytycznych zawartych w szczegółowych metodykach kredytowania przy użyciu właściwych kalkulatorów kredytowych;
- analizy inwestycji w przypadku kredytów zabezpieczonych hipoteką;
- oceny rodzaju i jakości proponowanego prawnego zabezpieczenia transakcji.

4.7. Scoring/Rating

Scoring kredytowy jest narzędziem wykorzystywanym w kształtowaniu indywidualnych decyzji kredytowych dla klientów indywidualnych i mikroprzedsiębiorstw. Rating kredytowy stanowi natomiast instrument wsparcia procesu podejmowania decyzji w segmencie przedsiębiorstw, które prowadzą pełną księgowość. Celem wdrożenia modeli scoringowego oraz ratingowego jest:

- ograniczenie ryzyka kredytowego poprzez uzyskanie skwantyfikowanej oceny zdolności i wiarygodności kredytowej Klientów;
- ujednolicenie kryteriów podejmowania decyzji kredytowych z zachowaniem bezstronności i obiektywizmu, wskutek wyeliminowania bądź zminimalizowania wpływu czynnika ludzkiego, a przez to zminimalizowanie kosztu zmaterializowania się ryzyka operacyjnego w tym zakresie;

- skrócenie czasu podejmowania decyzji kredytowych oraz zagwarantowanie większej skuteczności dokonywania ocen wniosków kredytowych (zwiększenie wydajności pracy, zmniejszenie kosztów obsługi oraz poprawa jakości obsługi Klienta);
- uproszczenie oceny wniosków kredytowych poprzez zautomatyzowanie procesu;
- klasyfikacja Klientów ze względu na stopień związanego z nimi ryzyka, a tym samym umożliwienie wielowymiarowej oceny portfela i podejmowania bardziej efektywnych decyzji menedżerskich;
- monitorowanie i prognozowanie jakości portfela kredytowego;
- ułatwienie oceny dotychczasowej polityki kredytowej oraz szybsze wprowadzanie zmian w procesach decyzyjnych (w szczególności pozwala to na szybszą diagnozę i eliminację potencjalnych nieprawidłowości), przeznaczonych do oceny ryzyka kredytowego Klientów segmentu biznesowego oraz Klientów indywidualnych.

Dodatkowo Bank korzysta z ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej (agencje ratingowe) takie jak:

- Fitch Ratings;
- Moody's Investors Service;
- Standard and Poor's Ratings Services.

Bank gromadzi i aktualizuje informacje dotyczące ocen wiarygodności kredytowej podmiotów, podmiotów emisji oraz krajów i wykorzystuje je w procesie wyliczenia wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego.

4.8. Identyfikacja ryzyka kredytowego

W regulacjach wewnętrznych Banku przyjęto szeroki zakres raportowania w odniesieniu do ryzyka kredytowego. W założeniu raportowanie ma być narzędziem do identyfikacji zagrożeń i sprawnego zarządzania ryzykiem w Banku. Raportowanie odbywa się na poziomie każdego z obszarów identyfikacji ryzyka. Raporty przygotowywane są z miesięczną, tygodniową lub dzienną częstotliwością, w zależności od zdefiniowanego zapotrzebowania.

Bank identyfikuje zarówno czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne wystąpienia ryzyka kredytowego. Skoncentrowane są one w obrębie określonych obszarów funkcjonowania Banku, a mianowicie:

- **Produkt** – w obszarze tym definiuje się wszystkie rodzaje ryzyka, które mogą mieć związek z określonym produktem, w sensie pojedynczego przypadku, jak również całego portfela kredytów;
- **Zabezpieczenia** – na tej płaszczyźnie weryfikacji poddana zostaje prawidłowość przyjęcia zabezpieczenia, jego wartość i terminowość oraz poprawność sporządzania dokumentacji związanej z zabezpieczeniem. Istotne znaczenie dla ograniczenia ryzyka kredytowego ma także badanie sprawności wdrażania znowelizowanych przepisów dotyczących prawnego zabezpieczania wierzytelności oraz stosowanie aktualnych standardów postępowania przy zabezpieczaniu wierzytelności;
- **Klient** – w tym zakresie badaniu zostaje poddany pojedynczy Klient, jak również weryfikowane są wyodrębnione homogeniczne grupy Klientów pod względem jakości tworzonego portfela;
- **Proces + regulacje** – weryfikacji zostaje poddana jakość oraz efektywność procesu kredytowego, administracji kredytowej, monitoringu, windykacji i restrukturyzacji oraz współpracy z zewnętrznymi podmiotami windykacji, jak również zgodność regulacji bankowych sterujących tymi procesami z przepisami zewnętrznymi;
- **Systemy** – w szczególności weryfikacji poddane zostają: system wspierający proces kredytowania oraz system wsparcia monitoringu i windykacji, a także efektywność ich

zastosowania, jak również czy obejmują one wszystkie przypadki, dla których zaistniała konieczność ich wykorzystania;

- **Kanały dystrybucji** – sprawdzeniu poddana zostaje efektywność i szkodowość funkcjonowania przyjętych w Banku kanałów dystrybucji;
- **Pracownicy** – badaniu poddana zostaje: prawidłowość stosowania polityki kompetencji oraz następuje detekcja ewentualnych nieprawidłowości, które mogły zaistnieć podczas procesu kredytowego;
- **Warunki zewnętrzne** - z pośród czynników zewnętrznych szczególnemu badaniu zostają poddane: poziom stóp procentowych, kursy walutowe, wielkość podaży pieniądza, stopa bezrobocia;
- **Poprawność systemu zarządzania ryzykiem kredytowym** – okresowa weryfikacja poprawności przyjętych w systemie założeń odnośnie prowadzonej polityki zarządzania ryzykiem kredytowym Banku.

Każdy ze zdefiniowanych obszarów funkcjonowania Banku podlega szczegółowej analizie pod względem identyfikacji, możliwych do wystąpienia, ryzyk kredytowych.

4.9. Pomiar i szacowanie ryzyka kredytowego

Bank gromadzi informacje w celu:

- zapobiegania ewentualnym zjawiskom przestępczym;
- unikania sytuacji udzielenia kredytu osobie już niewypłacalnej;
- wykonania analizy oraz oceny zdolności i wiarygodności kredytowej potencjalnego Klienta;
- wykonania monitoringu sytuacji na rachunkach Klienta;
- wykonania monitoringu sytuacji ekonomiczno-finansowej Klienta;
- wykonania monitoringu homogenicznie wyodrębnionej części portfela;
- zbadania efektywności procesów;
- zbadania dochodowości procesów (w tym kalkulacja kosztów przeprowadzonych procesów);
- zbadania szkodowości portfeli kredytowych dla zdefiniowanych podportfeli Banku.

Dane służące do pomiaru ryzyka kredytowego czerpane są z różnych systemów, zarówno z wewnętrznych systemów Banku, jak i baz zewnętrznych. W szczególności informacje pochodzą z:

- wewnętrznych, bankowych baz danych – głównym źródłem danych jest hurtownia danych, która zbiera informacje z następujących systemów:
 - ✓ system centralny;
 - ✓ system do weryfikacji kredytowej;
 - ✓ system scoringowy;
 - ✓ system ratingowy;
 - ✓ system wsparcia monitoringu i windykacji;
 - ✓ repozytorium dokumentów;
- dostępnych źródeł zewnętrznych, w tym z baz Biura Informacji Kredytowej, Biura Informacji Gospodarczej, Centralnej Bazy Danych – Bankowy Rejestr, Centralnej Bazy Danych – Dokumenty Zastrzeżone.

Pomiar ryzyka odbywa się, zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku, w odniesieniu do najważniejszych obszarów identyfikacji ryzyka, m.in. dla poszczególnych produktów, ustanowionych zabezpieczeń, procesów, procedur i zasad funkcjonowania systemów, w odniesieniu do wszystkich kanałów dystrybucji, warunków zewnętrznych. Pomiar ryzyka realizowany jest także w oparciu o system limitów koncentracji w odniesieniu do branż i podmiotów.

4.10. Przegląd ekspozycji kredytowych pod kątem tworzenia odpisów aktualizujących i rezerw

Bank kształtuje politykę odpisów i rezerw na należności w postaci kredytów i pożyczek zgodnie z wymogami MSR i MSSF ze szczególnym uwzględnieniem Rekomendacji R Komisji Nadzoru Finansowego. Bank bada wszystkie ekspozycje kredytowe pod względem utraty wartości poprzez monitoring i rejestrację zdarzeń uznanych za świadczące o utracie wartości. Dla ekspozycji, w odniesieniu do których takie zdarzenie wystąpiło i które Bank uznaje za indywidualnie znaczące, przeprowadzana jest indywidualna analiza eksperta pod kątem szacowania wartości odzyskiwalnej ekspozycji ze szczególnym uwzględnieniem szacowanych odzysków z egzekucji zabezpieczeń. Wartość odzyskiwalna ekspozycji, które nie są indywidualnie znaczące i dla których można wyodrębnić grupy homogeniczne pod względem ryzyka, wyznaczana jest zgodnie z obowiązującym w Banku modelem wyceny grupowej. W przypadku stwierdzenia, iż wartość ekspozycji nie jest możliwa do odzyskania w kwocie odpowiadającej wycenie bilansowej aktywa, tworzony jest odpis aktualizujący w wysokości różnicy wartości księgowej aktywa i jego wartości godziwej, który stanowi koszt Banku.

Bank tworzy odpisy na poniesione lecz niezareportowane straty szacowane względem całego portfela ekspozycji, dla których nie stwierdzono utraty wartości na poziomie pojedynczej ekspozycji. Odpis ten szacowany jest z wykorzystaniem wewnętrznego modelu, który uwzględnia charakterystykę wyodrębnionych przez Bank homogenicznych grup należności oraz stopień zabezpieczenia kredytu. Parametry modelu zostały oszacowane na podstawie dostępnych danych historycznych oraz korekty eksperckiej.

Wszystkie zabezpieczenia, występujące jako uznane narzędzie redukcji ryzyka kredytowego w procesie szacowania odpisów i rezerw, uwzględniane są w ich wartości odzyskiwalnej. W celu wyliczenia wspomnianej wartości Bank dokonał szacunków średnich stóp odzysku oraz czasu realizacji dla poszczególnych form zabezpieczeń i ich podtypów. Nie wyklucza to jednak indywidualnego podejścia przy ustalaniu wartości przedstawionych parametrów w przypadku zabezpieczeń uznanych za szczególne ze względu na swoją charakterystykę. Stopy odzysku i czasy realizacji zostały wyznaczone na podstawie wiedzy eksperckiej i dostępnych danych historycznych.

Na dzień 31 grudnia 2009r.:

- koszt z tytułu odpisu na poniesione lecz niezareportowane straty wyniósł 17,2 mln PLN w odniesieniu do należności Banku w postaci kredytów i pożyczek. Odpis oszacowano względem portfela należności niepozostających w utracie wartości z wykorzystaniem wewnętrznego modelu obowiązującego w Banku. Nie stwierdzono konieczności zmiany wysokości odpisu wskutek zdarzeń po dacie bilansowej;
- koszt z tytułu odpisu aktualizującego na należności w utracie wartości wyniósł 21,7 mln PLN w odniesieniu do należności Banku w postaci kredytów i pożyczek. Odpis oszacowano z wykorzystaniem analizy scenariuszowej (wycena indywidualna) oraz modelu statystycznego (wycena grupowa). Nie stwierdzono konieczności zmiany wysokości odpisu wskutek zdarzeń po dacie bilansowej;
- w zakresie ekspozycji, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, pozycje zabezpieczone stanowiły 37% zaangażowania, natomiast odpis aktualizujący w przypadku tych ekspozycji wyniósł 2,5 mln PLN. Przez ekspozycje zabezpieczone rozumie się te pozycje, do których przypisane są zabezpieczenia i wg szacunków Bank będzie mógł się z nich zaspokoić do wysokości całości lub części zaangażowania;
- w zakresie ekspozycji, dla których zidentyfikowano przesłanki utraty wartości, pozycje przeterminowane stanowiły 50% zaangażowania, natomiast odpis aktualizujący w przypadku tych ekspozycji wyniósł 11 mln PLN. Przez ekspozycje przeterminowane rozumie się ekspozycje, dla których opóźnienie w spłacie przekracza 90 dni;

Dodatkowo ekspozycje dzielone są na kategorie należności: normalna, pod obserwacją, poniżej standardu, wątpliwa, stracona zgodnie z zasadami Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 17 grudnia 2008 roku w sprawie zasad tworzenia rezerw. Przegląd wszystkich ekspozycji pod kątem prawidłowości wyznaczenia kategorii należności w systemie centralnym Banku na podstawie zarejestrowanych przesłanek reklasyfikacji odbywa się z częstotliwością miesięczną w ostatnich dniach roboczych miesiąca. Automatyczne wyznaczenie kategorii należności odbywa się w trybie dziennym.

4.11. Monitorowanie ryzyka kredytowego klientów indywidualnych oraz biznesowych

Wszystkie ekspozycje kredytowe Klientów Indywidualnych oraz Biznesowych podlegają monitoringowi oraz bieżącej klasyfikacji do właściwych ścieżek procesowych.

Przegląd ekspozycji obejmuje następujące obszary:

- klient, w szczególności w zakresie:
 - ✓ zdolności kredytowej (w tym ewentualnego wpływu potencjalnych zmian kursów walut oraz stóp procentowych na zdolność kredytową);
 - ✓ pojawienia się sygnałów sugerujących, iż w przyszłości Klient ten może mieć problemy z prawidłową realizacją swoich zobowiązań;
 - ✓ dodatkowo w przypadku Klienta Biznesowego:
 - i. analizy sytuacji ekonomiczno-finansowej;
 - ii. powiązań kapitałowo-organizacyjnych klientów;
 - iii. branży;
 - iv. inspekcji klienta;
 - ✓ pojawienia się sygnałów mogących negatywnie wpłynąć na prawidłowości realizacji jego zobowiązań w przyszłości;
- poszczególne produkty kredytowe, w szczególności w zakresie:
 - ✓ adekwatności wpływów na rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy;
 - ✓ utylizacji przyznanego limitu na karcie kredytowej, limitu odnawialnego w rachunku;
 - ✓ możliwości odnowienia karty kredytowej;
 - ✓ terminowości spłat;
- umowy kredytowe, w szczególności w zakresie:
 - ✓ wykorzystania kredytu w przypadku kredytów transzowych;
 - ✓ realizacji szczegółowych warunków umowy/porozumienia;
 - ✓ monitorowania ustanowienia zabezpieczenia;
- zabezpieczenia, w szczególności w zakresie:
 - ✓ wartości przyjętych zabezpieczeń;
 - ✓ adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
 - ✓ odnowienia zabezpieczenia;
- odpisy aktualizujące oraz rezerwy, w szczególności w zakresie:
 - ✓ prawidłowości tworzenia i rozwiązywania odpisów aktualizujących wartość zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości w oparciu o zidentyfikowane przesłanki;
 - ✓ prawidłowości tworzenia i rozwiązywania rezerw celowych, w tym weryfikacji poprawności ujednoclenia kategorii należności oraz wyznaczania wysokości rezerwy z uwzględnieniem wartości pomniejszających podstawę tworzenia rezerwy celowej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów.

4.12. Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi

Ryzyko kredytowe związane z instrumentami pochodnymi funkcjonującymi na rynku międzybankowym jest minimalizowane poprzez ustalanie i monitorowanie dostępnych limitów na poszczególne rodzaje transakcji dla wyznaczonych banków.

Ryzyko kredytowe wynikające z udostępniania Klientom Biznesowym nie będącym bankami instrumentów pochodnych jest akceptowane i ograniczane do wysokości limitów skarbowych posiadanych przez tych Klientów. Zgodnie z definicją obowiązującą w Banku, limit skarbowy rozumiany jest jako wysokość potencjalnej straty kredytowej jaka może wystąpić w wyniku korzystania przez Klienta z instrumentów pochodnych. Limit skarbowy stanowi część łącznego limitu kredytowego dla zaangażowań obrotowych ustalanych dla Klientów. Jest zatwierdzany w oparciu o zdolność kredytową Klienta, badaną wg standardów obowiązujących w Banku. Dodatkowym elementem warunkującym decyzje o przyznaniu Klientowi limitu skarbowego jest rozpoznanie jego wiedzy i doświadczenia w stosowaniu instrumentów pochodnych oraz znajomości rynków finansowych. W przypadku Klientów Indywidualnych przyznawane są wyłącznie limity zabezpieczone kaucją. Klienci Biznesowi mogą zabezpieczać limity zgodnie z katalogiem zabezpieczeń akceptowalnych przez Bank. Najlepszym Klientom Bank może oferować limity skarbowe bez zabezpieczeń.

4.13. Podstawowe informacje o portfelu kredytowym

Struktura geograficzna ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2009r. wraz z informacją o kwocie utworzonych odpisów aktualizujących dla klasy ekspozycji przeterminowanych prezentuje poniższa tablica.

							tys. zł
OBSZAR GEOGR/TYP EKSPozyCJI	EKSPozyCJE LUB WAR. EKSP. ZABEZPIECZO NE NA NIERUCHOMO ŚCIACH	EKSPozyCJE PRZETERMINO WANE	EKSPozyCJE LUB WAR. EKSP. WOBEC ORGANÓW ADMIN. I PODM. NIEPROWADZĄC YCH DZIAŁALNOŚCI GOSPOD.	EKSPozyCJE LUB WAR. EKSP. WOBEC INSTYTUCJI	EKSPozyCJE LUB WAR. EKSP. WOBEC PRZEDSIĘBIO RÓW	EKSPozyCJE LUB WAR. EKSP. DETALICZNE	SUMA ODPISÓW AKTUALIZUJĄC YCH DOT. EKSPozyCJI PRZETERMINOW ANYCH
Region Centralny	10 700	1 136	0	0	17 453	122 615	972
Region Kujawsko Pomorski	7 630	3 616	0	0	0	106 852	856
Region Północno- Wschodni	44 249	528	0	0	13 963	89 966	289
Region Północny	69 700	1 486	0	0	78 355	195 855	789
Region Południowo- Wschodni	65 013	869	56	0	41 593	147 249	409
Region Południowo- Zachodni	20 245	1 838	0	0	112 910	226 003	1 171
Region Południowy	51 813	1 770	0	0	40 954	204 751	1 202
Region Śląski	13 664	3 288	0	0	47 199	265 563	2 009
Region Stołeczny	49 632	2 050	1	13 546	64 595	212 162	1 464
Region Zachodni	35 961	2 231	145	0	42 955	219 348	1 595
Inny	0	3	0	0	0	7 330	5

Struktura branżowa ekspozycji w rozbiciu na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2009r. (dotyczy tylko Klientów Biznesowych) wraz z informacją o kwocie utworzonych odpisów aktualizujących dla klasy ekspozycji przeterminowanych prezentuje poniższa tabela:

tys. zł

BRANZA/KL. EKSPozyCJI	EKSPozyCJE LUB EKSP. WOBEC ORGANÓW ADMIN. I PODM. NIEPROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	EKSPozyCJE LUB EKSP. WOBEC INSTYTUCJI	EKSPozyCJE LUB EKSP. WOBEC PRZEDSIĘBIORCÓW	EKSPozyCJE LUB EKSP. WOBEC DETALICZNE	EKSPozyCJE LUB EKSP. WOBEC ZABEZPIECZONE NA NIERUCHOMOŚCIACH	EKSPozyCJE PRZETERMINOWANE	SUMA ODPIŚW AKTUALIZUJĄCYCH DOTYCZĄCYCH EKSPozyCJI PRZETERMINOWANYCH
ADMINISTRACJA PUBLICZNA I OBRONA NARODOWA; OBOWIĄZKOWE ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNE	0	0	0	59	0	0	0
BUDOWNICTWO	0	0	109 438	59 729	62 822	74	160
DOSTAWA WODY; GOSPODAROWANIE ŚCIEKAMI I ODPADAMI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ	0	0	0	5 521	223	0	1
DZIAŁALNOŚĆ FINANSOWA I UBEZPIECZENIOWA	0	13 546	0	5 482	0	0	1
DZIAŁALNOŚĆ PROFESJONALNA, NAUKOWA I TECHNICZNA	0	0	0	22 217	7 985	67	243
DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE USŁUG ADMINISTROWANIA I DZIAŁALNOŚĆ WSPIERAJĄCA	0	0	5 274	13 731	7 013	7	16
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z KULTURĄ, ROZRYWKĄ I REKREACJĄ	0	0	0	5 382	0	0	0
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	0	0	13 174	12 927	15 476	0	0
DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZAKWATEROWANIEM I USŁUGAMI GASTRONOMICZNYMI	0	0	0	18 667	3 649	18	76
EDUKACJA	63	0	0	2 238	427	0	1
GOSPODARSTWA DOMOWE ZATRUDNIAJĄCE PRACOWNIKÓW; GOSPODARSTWA DOMOWE PRODUKUJĄCE WYROBY I ŚWIADCZĄCE USŁUGI NA WŁASNE POTRZEBY	0	0	0	0	0	0	0
GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	0	0	0	1 341	0	0	0
HANDEL HURTOWY I DETALICZNY; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, WŁĄCZAJĄC MOTOCYKLE	0	0	114 875	229 497	79 696	2 385	214
INFORMACJA I KOMUNIKACJA	0	0	9 972	11 122	3 727	1	3
OPIEKA ZDROWOTNA I POMOC SPOŁECZNA	0	0	0	19 150	4 784	0	0
POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	139	0	1 505	1 684	4 183	0	1
PRZETWÓRSTWO PRZEMYSŁOWE	0	0	144 969	168 152	114 431	39	100
ROLNICTWO, LEŚNICTWO, ŁOWIECTWO I RYBACTWO	0	0	0	2 054	0	0	0
TRANSPORT I GOSPODARKA MAGAZYNOWA	0	0	5 996	39 651	5 044	1	3
WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	0	0	0	1 042	0	0	0
B/D	0	0	0	20 451	21 339	0	1

Struktura ekspozycji według okresów zapadalności w podziale na klasy ekspozycji wg stanu na dzień 31 grudnia 2009r.

tys. zł

ZAPADALNOŚĆ /KL EKSPOZYCJI	EKSPOZYCJE LUB EKSP. WAR. WOBEC SAMORZĄDÓ W TERYT. I WŁADZ LOKALNYCH	EKSP. WAR. WOBEC ORGANÓW ADMIN. I PODMIOTÓW NIEPROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚCI GOSP.	EKSPOZYCJE LUB EKSP. WAR. WOBEC INSTYTUCJI	EKSPOZYCJE LUB EKSP. WAR. WOBEC PRZEDSIĘBIORCÓW	EKSPOZYCJE LUB EKSP. WAR. DETALICZNE	EKSPOZYCJE LUB EKSP. WAR. ZABEZPIECZONE NA NIERUCH.	EKSPOZYCJE PRZETERMINOWANE
RACH_BIEZ	0	120	1	113 480	408 323	96 575	655
≤ 3M	0	0	0	7 201	40 851	45 871	593
> 3M ≤ 6M	0	0	0	90 236	72 392	11 336	449
> 6M ≤ 1Y	0	0	13 545	125 131	263 636	14 995	889
>1Y ≤ 2Y	0	83	0	35 854	183 014	14 614	2 779
>2Y ≤ 5Y	0	0	0	43 940	514 785	45 211	10 560
>5Y ≤ 10Y	0	0	0	43 523	225 683	104 021	985
>10Y	0	0	0	0	89 620	35 985	1 905

5. Ryzyko rynkowe

5.1. Zarządzanie ryzykiem rynkowym

Najważniejszym celem w kontekście zarządzania ryzykiem rynkowym jest uzyskanie niezbędnej informacji, co do skali i rodzaju ryzyka, na jakie wystawione są ekspozycje banku. Muszą one być także stosownie zarządzane, tak aby ich wartość mieściła się w granicach limitów przyjętych przez organa decyzyjne Banku.

Ryzyko rynkowe, definiuje się jako prawdopodobieństwo poniesienia potencjalnej straty przez Bank, gdy zaistnieją niekorzystne zmiany cen rynkowych (ceny akcji, kursy walutowe, krzywe rentowności), czynników rynkowych (zmiennosc wycen instrumentów finansowych, korelacja zmian cen pomiędzy poszczególnymi instrumentami), a także zachowań klientów (zrywalność bazy depozytowej, wcześniejsze spłaty kredytów). Uwzględniając najważniejsze typy ryzyk, których źródło stanowią aktywa finansowe, można wyodrębnić ryzyko rynkowe obejmujące swym zakresem ryzyko walutowe, stopy procentowej oraz płynności.

Proces zarządzania ryzykiem rynkowym zakłada realizację poszczególnych celów:

- znaczące ograniczenie zmienności wyniku oraz zmian wartości ekonomicznej kapitałów własnych Banku;
- kształtowanie optymalnej, pod względem rentowności i potencjalnego wpływu na wartość ekonomiczną kapitału, struktury aktywów i pasywów (księga bankowa);
- dostarczanie klientom podstawowych produktów skarbowych wspomagających zarządzanie ryzykiem związanym z prowadzeniem ich działalności (cel zabezpieczający);
- zapewnienie zgodności funkcjonujących w Banku procesów z wymogami regulacyjnymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem rynkowym oraz wysokością kapitałów własnych utrzymywanych w tym celu.

Bank wyróżnia następujące czynniki ryzyka rynkowego:

- kursy walutowe;
- indeksy stóp procentowych;

- ceny akcji;
- ceny towarów;
- spread kredytowy związany z ratingiem danego emitenta;
- parametry zmienności opcji.

W Banku funkcjonuje system limitów dla czynności działalności obciążonej ryzykiem rynkowym obejmujący wszystkie w/w czynniki ryzyka. Dodatkowo, poprzez funkcjonujące w Banku wymagania jakościowe, związane z procesem zarządzania ryzykiem (system kontroli wewnętrznej, wdrażanie nowych produktów, analiza ryzyka prawnego, analiza ryzyka operacyjnego), ograniczane są również ryzyka nie kwantyfikowalne, związane z prowadzeniem działalności skarbowej. W Banku funkcjonuje system limitów, który, zgodnie z najlepszymi praktykami rynkowymi i wymaganiami Komisji Nadzoru Finansowego, obejmuje wszystkie istotne czynniki dotyczące ryzyka rynkowego i ryzyka płynności.

W Banku funkcjonują trzy rodzaje limitów, różniące się co do zakresu oraz sposobu funkcjonowania:

- limity podstawowe obejmujące zbiorcze kategorie ryzyka na najwyższym poziomie agregacji (portfeli lub ryzyk) i ustanawiane decyzją Rady Nadzorczej w Polityce Zarządzania Aktywami i Pasywami;
- limity uzupełniające, ustanawiane przez Zarząd Banku, w odniesieniu do pojedynczych kategorii ryzyka lub portfeli i mające na celu zaadresowanie szczegółowych aspektów ryzyka. Limity te mają również na celu uniknięcie koncentracji ryzyka pochodzącego z określonego rynku;
- limity stress-test ograniczające maksymalną ekspozycję Banku na ryzyko i wprowadzane decyzją Zarządu Banku.

Limity obowiązują w każdym momencie prowadzenia działalności Banku (również w trakcie dnia), niezależnie od częstotliwości weryfikowania i raportowania poziomu ich wykorzystania.

Przekroczenia limitów nie są dopuszczalne i w żadnym wypadku nie mogą wynikać ze świadomej decyzji lub działań osób odpowiedzialnych za zarządzanie ryzykiem rynkowym. Sposób postępowania na wypadek ewentualnych przekroczeń limitów określają Zasady Zarządzania Ryzykiem Rynkowym (natychmiastowa rekomendacja dla Biura Transakcji Międzybankowych związana z usunięciem przekroczenia limitu, natychmiastowa informacja dla Komitetu ALCO, informacja na następnym posiedzeniu Rady Nadzorczej).

Jednostka odpowiedzialna za raportowanie przekroczeń limitów (Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym), formułuje również zalecenia odnośnie sposobu dalszego postępowania. Właściciel limitu (Rada Nadzorcza, Komitet ALCO) mogą podjąć decyzję w zakresie zaakceptowania czasowego przekroczenia limitu lub też zlecić wprowadzenie procedur uniemożliwiających wystąpienie przekroczenia limitu w przyszłości.

5.2. Stosowane modele i miary ryzyka

Wielkość punktu bazowego (bpv – basis point value)

Wielkość bpv określa szacowaną zmianę wyceny danej transakcji / pozycji w wyniku przesunięcia krzywej dochodowości w danym jej punkcie o 1 punkt bazowy. Wartości bpv mierzone są w każdym punkcie krzywej oraz w odniesieniu do każdej waluty.

Zmienność wyniku odsetkowego

Zmienność wyniku odsetkowego w odniesieniu do zmiany krzywej dochodowości (w jednym jej punkcie lub na całej długości) mierzona jest przy pomocy wrażliwości wyniku odsetkowego. Miara ta agreguje wpływ zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy wszystkich pozycji w Banku, biorąc pod uwagę formułę przeszacowania transakcji, jej bieżące oprocentowanie oraz założenia odnośnie sposobu zachowania Banku w odniesieniu do indeksów odsetkowych zarządzanych przez Bank.

Standardowo wrażliwość wyniku odsetkowego mierzona jest w odniesieniu do bieżącej pozycji stopy procentowej i przy założeniu określonego scenariusza rozwoju stóp procentowych w przyszłości, możliwe jest jednak przeprowadzenie symulacji w odniesieniu do prognozowanych zmian w bilansie (wolumenach i strukturze) Banku.

Zmienność wyniku odsetkowego nie obejmuje wpływu zmian stóp procentowych na wyniki wykraczające poza horyzont prognozy, stąd też nie stanowi miary całkowitej (ekonomicznej) ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej.

Zmiana wartości ekonomicznej kapitału

Wartość ekonomiczna kapitału definiowana jest jako różnica wartości bieżącej (rynkowej) aktywów i pasywów i określa rynkową wartość zobowiązania Banku wobec akcjonariuszy. Zmiana wartości ekonomicznej kapitału określa wpływ zmian krzywej dochodowości na wartość bieżącą aktywów i pasywów. Miara ta uwzględnia wszystkie przyszłe przepływy, stąd też jest całkowitą (ekonomiczną) miarą ryzyka stopy procentowej Banku. Wrażliwość wyniku odsetkowego, mierzona w długich okresach, podaje wartości zbliżone do zmiany wartości ekonomicznej kapitału.

Model wartości zagrożonej (VaR)

Wartość VaR określa poziom strat, których przekroczenie w danym okresie (horyzont czasowy) nie powinno wystąpić z określonym, wysokim prawdopodobieństwem (poziom ufności). Bank oblicza wielkość VaR, w odniesieniu do wszystkich liniowych czynników ryzyka, stosując metodę wariancji-kowariancji. Przyjęty został jednodniowy horyzont utrzymywania pozycji oraz 99% poziom ufności. Szczegółowy opis modelu VaR zawarty został w innych regulacjach wewnętrznych Banku. Przeliczenie jednodniowego VaR na jednoroczny wyznacza się poprzez przemnożenie wartości przez pierwiastek czasu (250 dni – przybliżona liczba dni sesyjnych w roku)

Miary ryzyka dla opcji

Ryzyko opcji mierzone jest poprzez standardowe miary odnoszące się do wrażliwości (pochodnych cząstkowych) wartości opcji w odniesieniu do poszczególnych czynników mających wpływ na wycenę opcji, takich jak: ceny instrumentu bazowego (Delta), zmienności (Vega), stopy procentowej (Ro) oraz czasu (Theta).

5.3. Struktura organizacyjna w zakresie procesu zarządzania i kontroli ryzyka rynkowego

Komórką bezpośrednio odpowiedzialną za zarządzanie i kontrolę ryzyka rynkowego jest Departament Zarządzania Ryzykiem Finansowym.

Rolą Departamentu Zarządzania Ryzykiem Finansowym (DZR) jest monitorowanie oraz definiowanie sposobu, w jaki realizowane są poszczególne polityki zarządzania ryzykiem rynkowym. Ponadto DZR odpowiada za:

- analizę i raportowanie profilu ryzyka rynkowego Banku;
- rekomendowanie bieżących działań związanych z zarządzaniem ryzykiem księgi bankowej, w tym portfeli modelowych;
- gwarantowanie jednolitej terminologii i metod używanych w Banku w odniesieniu do ryzyk finansowych;
- wyznaczanie wielkości kapitału ekonomicznego na pokrycie ryzyka rynkowego;
- wspieranie oraz obsługa działalności ALCO;
- tworzenie wszelkich regulacji definiujących proces zawierania transakcji skarbowych na rynku międzybankowym i z klientami Banku;
- tworzenie wzorów dokumentacji używanej w transakcjach z klientami;
- koordynowanie procesu wprowadzania nowych produktów skarbowych i ocena ryzyka związanego z nowym produktem;
- rozwój systemu limitów i narzędzi służących do ich obliczania.

5.4. Raportowanie ryzyka rynkowego

Raporty w zakresie ryzyka rynkowego sporządzane są przez DZR w następującym zakresie:

- informacja zbiorcza na temat ryzyka rynkowego dla Zarządu i Rady Nadzorczej, zawierająca szczegółowy opis profilu ryzyka Banku, omówienie wyników zarządzania aktywami i pasywami oraz przedstawienie poziomu wykorzystania limitów - minimum kwartalnie;
- raport na temat ryzyka rynkowego dla Komitetu ALCO, prezentowany na każdym regularnym posiedzeniu zgodnie z wymaganiami określonymi w regulaminie Komitetu;
- bieżące raporty zarządcze na temat wykorzystania limitów ryzyka rynkowego, zgodnie z określoną częstotliwością monitorowania limitów;
- raporty ad hoc wg zapotrzebowania określonego przez kierownictwo Banku.

Komitet ALCO może określić dodatkowe potrzeby raportowe w odniesieniu do pozostałych jednostek uczestniczących w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym. Raportowanie ryzyka rynkowego przybiera ponadto formę kwartalnej informacji zbiorczej na temat ryzyka rynkowego, której odbiorcami są Zarząd i Rada Nadzorcza, gdzie zawarty będzie szczegółowy opis profilu ryzyka Banku oraz przedstawienie poziomu wykorzystania limitów.

5.5. Ryzyko stopy procentowej

Ryzyko stopy procentowej zdefiniowane jest jako ryzyko negatywnego wpływu poziomu rynkowych stóp procentowych na bieżący wynik lub wartość bieżącą netto kapitałów Banku. Ze względu na politykę ograniczania ryzyka w księdze handlowej Bank przywiązuje szczególną wagę do specyficznych aspektów ryzyka stopy procentowej związanych z księgą bankową takich jak:

- ryzyko niedopasowania terminów przeszacowania;
- ryzyko bazowe, określone jest jako wpływ nierównoległej zmiany różnych indeksów referencyjnych o zbliżonym terminie przeszacowania na wynik Banku;
- modelowanie rachunków o nieokreślonym terminie zapadalności oraz wysokości oprocentowania ustalanego przez Bank (np. dla depozytów bieżących);
- wpływ na ryzyko pozycji pozaodsetkowych (np. kapitał, majątek trwałe).

Jedną z metod szacowania ekspozycji Banku na ryzyko stopy procentowej jest wyznaczenie wielkości BPV. Wielkość BPV określa szacowaną zmianę wyceny danej transakcji / pozycji w wyniku przesunięcia krzywej dochodowości w danym jej punkcie o 1 punkt bazowy. Wartości BPV mierzone są w każdym punkcie krzywej oraz w odniesieniu do każdej waluty. Oszacowanie BPV na koniec roku przedstawia poniższa tabela.

tys. zł					
Waluta	Do 6 mies.	6 mies.-2 lata	2 -10 lat	10 -15 lat	łącznie
PLN	-14,9	-80,0	-41,7	0,0	-136,7
EUR	-4,3	-6,3	8,4	0,0	-2,2
USD	0,7	-1,7	-2,4	0,0	-3,4
CHF	0,0	0,3	0,0	0,0	0,3
GBP	0,1	1,1	2,5	0,0	3,7
INNE	-0,1	0,0	0,0	0,0	-0,1
Razem	-18,6	-86,6	-33,2	0,0	-138,5

Statystyka BPV za okres styczeń – grudzień 2009 r. dla Alior Banku w tys. złotych.

Księga	Min	Średni	Max
Księga bankowa	-159,0	-111,6	-9,1
Księga handlowa ¹	-9,6	-1,2	5,6
Razem²	-167,8	-112,8	-9,1

Jednocześnie w celu szacowania poziomu ryzyka stopy procentowej Bank stosuje opisany wyżej model wartości zagrożonej (VaR). Mierzony tą metodą kapitał ekonomiczny na pokrycie ww. rodzaju ryzyka na koniec roku prezentuje poniższa tabela (99% VaR o horyzoncie 250 dni).

	tys. zł
Księga	VaR
Księga bankowa	8 816,29
Księga handlowa ³	5 098,76
Razem⁴	8 912,26

Statystyka VaR za okres styczeń – grudzień 2009 r. dla Alior Banku S.A. w tys. złotych⁵

Księga	Min	Średni	Max
Księga bankowa	5 267,77	9 161,66	13 809,71
Księga handlowa ⁶	1 875,66	2 714,47	6 620,18
Razem⁷	4 725,06	8 927,47	14 339,96

Dodatkowo monitorowane jest ryzyko przeszacowania związane ze zmianą oprocentowania dużego wolumenu skumulowanego w określonych datach. Ryzyko stopy procentowej można także zdefiniować jako ryzyko niekorzystnego wpływu na zmiany poziomów stóp procentowych na dochody i wartość aktywów oraz pasywów Banku. Głównym źródłem ryzyka przeszacowania mogą stać się transakcje zawierane z klientami Banku w oddziałach, centrach biznesowych oraz transakcje skarbowe na rynku pieniężnym realizowane przez Departament Sprzedaży Produktów Skarbowych oraz Biuro Transakcji Międzybankowych.

Limity ryzyka stopy procentowej w Banku obejmują wpływ zmian stóp procentowych na przyszły wynik odsetkowy, jak również wartość ekonomiczną kapitału Banku. Wykorzystanie limitu zmiany wartości ekonomicznej kapitału, przy zmianie stóp procentowych o +/- 200 p.b. wg stanu na koniec 2009 roku przedstawiono poniżej.

¹ VaR księgi handlowej zawiera prezentowany powyżej VaR z tytułu ryzyka walutowego.

² j.w.

³ VaR księgi handlowej zawiera prezentowany powyżej VaR z tytułu ryzyka walutowego.

⁴ j.w.

⁵ Alior Bank wyznacza VaR na dziennej bazie od dnia 27 marca 2009 r.

⁶ VaR księgi handlowej zawiera prezentowany powyżej VaR z tytułu ryzyka walutowego.

⁷ j.w.

w tys. zł		
Kapitał wewnętrzny		35 191,81
Waluta	+200pb	-200pb
PLN	-30 554,34	30 554,34
EUR	3 271,11	-3 271,11
GBP	745,93	-745,93
CHF	57,99	-57,99
USD	-525,68	525,68
AUD	-36,47	36,47
CAD	0,00	0,00
CZK	-0,10	0,10
DKK	0,01	-0,01
NOK	0,02	-0,02
RUB	0,00	0,00
SEK	0,15	-0,15

Ryzyko stopy procentowej jest transferowane z jednostek biznesowych do Biura Transakcji Międzynarodowych będącego centralną i wyłączną jednostką odpowiedzialną za zarządzanie ryzykiem stopy procentowej (w ramach określonej polityki oraz limitów).

5.6. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe zdefiniowane jest jako ryzyko wystąpienia straty spowodowanej zmianą kursów walutowych. Bank dodatkowo wyróżnia wpływ kursu walutowego na wyniki Banku w perspektywie długookresowej, który może mieć miejsce poprzez przewalutowanie przyszłych przychodów i kosztów walutowych po potencjalnie bardziej niekorzystnym kursie. Ryzyko związane z przyszłymi wynikami może być zarządzane w ramach walutowego portfela modelowego.

W ramach procesu zarządzania ryzykiem walutowym Bank zobowiązany jest do monitorowania wielkości i skali zajmowanych pozycji walutowych oraz dokonania pomiaru ryzyka na podstawie stosowanego modelu wartości zagrożonej. Uzupełnieniem do stosowanych limitów są dokonywane w Banku okresowe analizy potencjalnych scenariuszy, które na celu mają dostarczenie informacji o narażeniu Banku na ryzyko walutowe w sytuacji szokowych zmian kursów walutowych. Zarządzanie ryzykiem walutowym odbywa się m.in. poprzez nałożenie limitów i wartości progowych na ryzyko.

Całość ryzyka walutowego związanego z pozycjami księgi bankowej transferowane jest do Biura Transakcji Międzynarodowych i zarządzane w ramach limitów ustanowionych dla księgi handlowej. Portfele księgi bankowej nie utrzymują otwartych pozycji walutowych.

W celu pomiaru ryzyka walutowego Bank stosuje model wartości zagrożonej (VaR - Value at Risk). Model VaR definiowany jest jako potencjalna wartość straty na utrzymywanych pozycjach walutowych związanych ze zmianami kursów walutowych, z zachowaniem założonego poziomu ufności oraz okresu utrzymania pozycji. Oszacowanie wartości zagrożonej Banku na koniec roku na portfelu walutowym, w horyzoncie czasowym wynoszącym 250 dni, kształtowało się na poziomie 40 208,36 zł, z poziomem ufności 99%.

zł	
horyzont (dni)	250
VaR	40 208,36

Statystyka VaR na portfelu walutowym za okres styczeń – grudzień 2009 r. dla Alior Banku S. A.⁸

tys. zł		
Min	Średni	Max
14,1	131,9	3 457,6

5.7. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności rozumiane jest w Banku jako ryzyko niemożności zrealizowania, na dogodnych warunkach dla Banku i po rozsądnej cenie zobowiązań płatniczych wynikających z pozycji bilansowych i pozabilansowych, które posiada Bank. Z ryzykiem płynności wiąże się nierozzerwalnie płynność finansowa, definiowana jako trwała zdolność wywiązywania się z wszelkich zobowiązań Banku połączona z możliwością zapewnienia odpowiednich środków na zrealizowanie strategii Banku w zakresie wzrostu sumy bilansowej.

Zatem polityka zarządzania ryzykiem płynności w Banku, polega na utrzymaniu własnych pozycji płynnościowych w taki sposób, aby w każdym momencie można było wypełnić zobowiązania płatnicze za pomocą dostępnych środków w kasie, wpływów z transakcji o danej dacie zapadalności lub za pomocą sprzedaży zbywalnych aktywów.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności Bank realizuje następujące cele:

- zapewnienie w każdym momencie działalności Banku pełnej wypłacalności, tzn. zdolności do terminowego regulowania wszelkich zobowiązań;
- utrzymanie podstawowej rezerwy płynności na wypadek nagłego pogorszenia się sytuacji płynnościowej na odpowiednim poziomie;
- minimalizowanie ryzyka przekroczenia zdefiniowanych w Banku limitów płynności;
- monitorowanie sytuacji płynnościowej Banku pod kątem wystąpienia sytuacji awaryjnej w celu uruchomienia Planu Awaryjnego utrzymania płynności;
- zapewnienie zgodności funkcjonujących w Banku procesów z polskimi wymogami regulacyjnymi dotyczącymi zarządzania ryzykiem płynności.

Dodatkowo, Bank wyróżnia następujące rodzaje płynności i ustala powiązane z nimi limity:

- płynność płatnicza, rozumiana jako zdolność do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty. Bank, w szczególności w ramach zarządzania płynnością płatniczą, skupia się na analizie płynności natychmiastowej oraz bieżącej (do 7 dni);
- płynność krótkoterminowa, definiowana jako zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni.

Zarządzanie ryzykiem płynności płatniczej oraz krótkoterminowej obejmuje zdarzenia, które będą miały wpływ na płynność Banku w okresie od 1 dnia do 1 miesiąca. Głównym celem zarządzania płynnością jest stałe zapewnianie Bankowi zdolności do regulowania zwykłych i nadzwyczajnych zobowiązań przy jednoczesnym minimalizowaniu związanych z tym kosztów oraz spełnianie wymagań nadzorczych odnośnie poziomu rezerwy obowiązkowej oraz wypełnienia minimalnych wymaganych norm płynności.

- płynność długoterminowa to monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy.

⁸ Alior Bank wyznacza VaR na dziennej bazie od dnia 27 marca 2009 r.

Analiza profilu zapadalności/wymagalności w dłuższym terminie zależna jest w dużym stopniu od przyjętych założeń w zakresie kształtowania się przyszłych przepływów gotówkowych związanych z pozycjami aktywów i pasywów. Założenia te w szczególności uwzględniają:

- ✓ stabilność pasywów o nieokreślonych terminach wymagalności (np. rachunki bieżące, odnowienia depozytów);
- ✓ możliwość skrócenia terminu zapadalności określonych pozycji aktywów (np. kredyty hipoteczne z możliwością wcześniejszej spłaty);
- ✓ możliwość zbycia pozycji aktywów (portfel płynnościowy).

Miary płynności na 31.12.2009r.

Miary płynności	Poziom wskaźnika
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,96
Współczynnik pokrycia aktywów niepiętnych funduszami własnymi	3,17

6. Ryzyko operacyjne

Dla potrzeb zarządzania ryzykiem operacyjnym Alior Bank stosuje definicje ryzyka operacyjnego zaproponowaną przez Bazylejski Komitet Nadzoru Bankowego, zgodnie, z którą ryzyko operacyjne oznacza ryzyko straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów lub z zagrożeń zewnętrznych. W zakres ryzyka operacyjnego wchodzi ryzyko prawne, ale wyłącza się z niego ryzyko reputacji i strategiczne.

Bank zarządza ryzykiem operacyjnym opierając się na przepisach Ustawy Prawo Bankowe, postanowieniach Uchwały nr 380/2008 oraz 383/2008 Komisji Nadzoru Finansowego, Rekomendacji M Narodowego Banku Polskiego, która uwzględnia wytyczne Bazylejskiego Komitetu Nadzoru Bankowego w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Polityka wewnętrzna Banku w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym opisana została w zatwierdzonym przez Zarząd Banku dokumencie „Zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Alior Banku S.A.”. Zostały w nim określone cele modelu zarządzania ryzykiem operacyjnym dotyczące:

- zapewnienia i utrzymania zgodności działalności Banku z wymogami prawnymi;
- wspierania bezpieczeństwa depozytów klientów i kapitału oraz stabilność wyniku finansowego Banku;
- utrzymywania ryzyka operacyjnego na akceptowalnym i uzasadnionym biznesowo poziomie, monitorowanie tego poziomu;
- usprawniania procedur i procesów bankowych w celu redukcji ryzyka operacyjnego;
- zwiększenia satysfakcji klientów i pozycji konkurencyjnej Banku;
- obniżenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka operacyjnego.

Zarząd Banku dokonuje okresowej oceny realizacji założeń polityki w zakresie zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym Banku. W tym celu Zarząd jest regularnie informowany na temat zagrożeń operacyjnych, na które narażony jest Bank.

zł

Straty operacyjne stan na 31.12.2009	
Normalne straty operacyjne	620 037
Kredytowe straty operacyjne	0
Kwoty odzyskane z tytułów innych niż ubezpieczenie	8 161
Kwoty odzyskane z tytułu ubezpieczenia	284 089
Liczba strat operacyjnych	70

Mimo rozszerzania działalności bankowej przez Alior Bank nie odnotowano w całym 2009 roku strat operacyjnych mogących świadczyć o zwiększonej ekspozycji na ryzyko operacyjne. W IV kwartale 2009 Bank przejął obsługę klientów HSBC Polska. Wobec zagrożeń ryzyka operacyjnego dotyczących jakości i terminowości obsługi Klientów podjęto szereg działań koniecznych do prawidłowej spłaty na rachunkach kredytowych HSBC Polska. W celu ograniczenia potencjalnych zagrożeń ryzyka operacyjnego Bank kontynuuje działania „podnoszące” jakości danych importowanych z HSBC Polska oraz na bieżąco monitoruje funkcjonowanie „przeniesionych” produktów HSBC Polska w systemach IT. W roku 2009 wystąpiły pojedyncze krótkotrwałe awarie systemów IT, które w minimalnym stopniu wpłynęły na czas lub zakres usług świadczonych przez Bank. Alior Bank podjął natychmiastowe działania zmierzające do osiągnięcia bardzo wysokiej stabilności systemów IT oraz podniesienia poziomu ich dostępności. W celu zapewnienia ciągłości działania Banku w przypadku kolejnych potencjalnych awarii systemów IT, Zarząd podjął w IV kwartale 2009 decyzję o powołaniu Międzydepartamentowego Zespołu ds. BCM, który ma za zadanie weryfikację rozwiązań zapewniających ciągłość działania Banku.

Bieżącym monitorowaniem ryzyka operacyjnego oraz rozwojem metodyk jego kontroli, zajmuje się Departament Zarządzania Operacjami, wchodzący w skład Obszaru Operacji.

Bank prowadzi ewidencję zdarzeń, incydentów i strat operacyjnych, która umożliwia efektywne analizowanie i monitorowanie ryzyka operacyjnego. Proces ewidencji jest wspomagany przez system do zarządzania ryzykiem operacyjnym OpRisk Suite, który umożliwia pozyskiwanie wysokiej jakości danych wykorzystywanych do zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku.

W celu bieżącego monitorowania stanu i profilu ryzyka operacyjnego Bank stosuje metodykę Kluczowych Wskaźników Ryzyka, która umożliwia monitorowanie zmian czynników ryzyka operacyjnego, analizę trendu zmian ekspozycji na ryzyko oraz wczesne wykrycie wzrostu poziomu zagrożenia operacyjnego dla wszystkich obszarów działalności Banku.

Polityka Banku stanowi, że bieżąca kontrola ryzyka operacyjnego dotyczy jednostek na wszystkich poziomach organizacyjnych i wszystkich pracowników Banku. Pracownicy Banku na bieżąco kontrolują poziom ryzyka operacyjnego w obszarze obsługiwanych przez siebie procesów i aktywnie minimalizują to ryzyko podejmując wszelkie możliwe działania mające na celu uniknięcie strat operacyjnych.

Proces ograniczania ryzyka operacyjnego jest jednym z najważniejszych wchodzących w skład zarządzania ryzykiem operacyjnym, ponieważ decyzje o ograniczaniu ryzyka operacyjnego, każdorazowo bezpośrednio kształtują profil ryzyka operacyjnego. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Komitet Ryzyka Operacyjnego (powołany Uchwałą Zarządu Nr 1/2009), który jest ciałem doradczym wspierającym Zarząd w efektywnym zarządzaniu ryzykiem operacyjnym Banku. W roku 2009 Komitet Ryzyka Operacyjnego obradował 14 razy. W sumie Komitet wydał 40 rekomendacji ograniczających ryzyko operacyjne. Na koniec grudnia 2009 roku 31 z nich ma status „zakończonych”, a pozostałe są w trakcie realizacji przez właściwe Jednostki / Komórki Organizacyjne Banku. Komitet podejmuje również działania skierowane na zmniejszenie prawdopodobieństwa wystąpienia zdarzeń ryzyka operacyjnego jak i na ograniczenie skutków zdarzeń rzeczywistych.

Zarząd Banku na podstawie rekomendacji Komitetu Ryzyka Operacyjnego dotyczących obszarów działalności Banku szczególnie narażonych na zagrożenia operacyjne, podejmuje decyzje odnośnie dalszych działań Banku w kierunku ograniczenia, akceptacji ryzyka operacyjnego lub zaprzestania działalności, której towarzyszy ekspozycja na ryzyko operacyjne. Zarząd może podjąć również decyzję o konieczności ubezpieczenia zidentyfikowanego ryzyka operacyjnego.

W zakresie utrzymania ciągłości działania, Bank posiada zdefiniowane ramy pozwalające zidentyfikować potencjalne zagrożenia mogące przerwać bądź zakłócić obsługę systemów krytycznych. Zarządzanie ciągłością działania pozwala dostarczyć naszym klientom cały pakiet oferowanych przez Bank usług w sytuacji, kiedy występują zakłócenia w prowadzeniu normalnej działalności organizacji.

Takie podejście umożliwia realizację celów, wymagań prawnych oraz pomaga budować poprawne relacje z klientami.

Przy realizacji zintegrowanego systemu zarządzania ciągłością działania, Bank korzysta z opracowanych wewnętrznych regulacji, takich jak „Polityka zarządzania ciągłością działania w Alior Bank S.A.” czy „Procedura zarządzania kryzysowego w Alior Bank S.A.”, które wraz z ekspercką wiedzą tworzą teoretyczne podstawy do budowania sprawnego systemu zarządzania ciągłością działania w Banku.

7. Fundusze własne

Fundusze własne Banku składają się z funduszy podstawowych i uzupełniających.

Na 31.12.2009r. fundusze podstawowe obejmowały:

- fundusze zasadnicze:
 - kapitał wpłacony;
 - kapitał rezerwowy;
- pozycje pomniejszające fundusze podstawowe:
 - wartości niematerialne;
 - strata netto bieżącego okresu.

W skład funduszy uzupełniających wchodzi niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży – w wysokości 60 % ich wartości przed opodatkowaniem podatkiem dochodowym.

Strukturę funduszy własnych Banku na 31.12.2009r. prezentuje poniższe zestawienie.

	tys. zł
Fundusze podstawowe	987 082
Fundusze zasadnicze banku	1 365 870
Pozycje pomniejszające fundusze podstawowe	-378 788
Wartości niematerialne	-108 857
Strata netto bieżącego okresu	-269 931
Fundusze uzupełniające	5 998
Niezrealizowane zyski na instrumentach dłużnych zaklasyfikowanych jako dostępne do sprzedaży	5 998
Fundusze własne	993 080

8. Wymogi kapitałowe

Na koniec 2009r. łączny wymóg kapitałowy obejmował wymóg z tytułu:

- ryzyka walutowego;
- ryzyka ogólnego stóp procentowych;
- ryzyka cen towarów, cen instrumentów dłużnych oraz cen kapitałowych papierów wartościowych;
- przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań;
- przekroczenia progu koncentracji kapitałowej;
- ryzyka operacyjnego;
- ryzyka kredytowego.

Przy wyliczaniu wymogów kapitałowych na 31.12.2009r. Bank stosował przepisy zawarte w Uchwale Komisji Nadzoru Finansowego 380/2008 z dnia 17 grudnia 2008r.:

- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego liczony był z zastosowaniem metody podstawowej zgodnie z załącznikiem nr 6 w/w Uchwały;
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych zgodnie z załącznikiem nr 10 w/w Uchwały;
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka:
 - ✓ cen towarów - załącznik nr 7;
 - ✓ cen kapitałowych papierów wartościowych – załącznik nr 8;
 - ✓ szczególnego cen instrumentów dłużnych – załącznik nr 9 w/w Uchwały;
- wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań – zgodnie z załącznikiem nr 12 w/w Uchwały;
- wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej – zgodnie z załącznikiem nr 13;
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego liczony był z zastosowaniem metody standardowej zgodnie z załącznikiem nr 4 w/w Uchwały, w roku 2009 Bank nie stosował procedur saldowania ekspozycji bilansowych i pozabilansowych;
- wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego – zgodnie z załącznikiem nr 14 w/w Uchwały.

W związku z tym, że Bank rozpoczął działalność w 2008 r. a przepisy uchwały nie precyzują zasad obliczania wymogu na ryzyko operacyjne dla nowo powstałych banków, uwzględniono dodatkowo pismo wyjaśniające KNF, na podstawie którego wyliczenie wymogu na ryzyko operacyjne oparto:

- w pierwszym roku działalności na prognozie wyniku finansowego na ten rok;
- w drugim roku działalności na wyniku za pierwszy rok funkcjonowania Banku.

Jako, że całkowita pozycja walutowa nie przewyższała na koniec 2009 r. 2% funduszy własnych Banku wymóg z tytułu ryzyka walutowego wynosił 0. Wartość zerową osiągnął także wymóg z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań oraz przekroczenia progu koncentracji kapitałowej.

Wymóg kapitałowy wg stanu na 31.12.2009 roku kształtował się zgodnie z poniższym zestawieniem:

Rodzaj ryzyka	Kwota
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego, w tym:	4 133
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka walutowego	0
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka cen towarów, cen kapitałowych papierów wartościowych, ryzyka szczególnego cen instrumentów dłużnych	1 066
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka ogólnego stóp procentowych	3 067
wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia limitu koncentracji zaangażowań i limitu dużych zaangażowań	0
wymóg kapitałowy z tytułu przekroczenia progu koncentracji kapitałowej	0
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego	13 422
wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego	218 373
Razem	235 928

Wymóg z tytułu ryzyka kredytowego wg klas ekspozycji na 31.12.2009 przedstawiał się następująco:

tys. zł

Klasa ekspozycji	Kwota
Rządy i banki centralne	1 950
Samorządy terytorialne i władze lokalne	0
Organy administracji i podmioty nieprowadzące działalności gospodarczej	10
Wielostronne banki rozwoju i organizacje międzynarodowe	0
Instytucje-banki	17 627
Przedsiębiorcy	39 590
Detaliczne	113 590
Zabezpieczone na nieruchomościach	23 017
Przeterminowane	1 757
Nadzorcze kategorie wysokiego ryzyka	0
Obligacje zabezpieczone	0
Krótkoterminowe wobec banków i przedsiębiorców	0
Jednostki uczestnictwa w instytucjach zbiorowego inwestowania	0
Pozostałe ekspozycje	20 832
RAZEM	218 373

9. Kapitał wewnętrzny

Alior Bank wprowadził proces oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) zgodnie z Uchwałą KNF Nr 383/2008 z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienia, że wszystkie ryzyka, na które narażony jest Bank, są analizowane pod kątem istotności oraz, że Bank posiada odpowiednią ilość kapitału dla pokrycia ryzyk uznanych za istotne.

Proces ten obejmuje następujące fazy:

- analiza ryzyka oraz wybór istotnych rodzajów ryzyka;
- kwantyfikacja ryzyka;
- agregacja ryzyka (ustalenie wielkości wymaganego kapitału wewnętrznego);
- raportowanie;
- przegląd procesu.

Każda faza podlega regularnej weryfikacji, w celu dostosowania jej do aktualnej sytuacji wewnętrznej i zewnętrznej Banku.

9.1. Analiza ryzyk oraz wybór ryzyk istotnych

Bank dokonuje regularnego przeglądu wszystkich możliwych rodzajów ryzyka, które mogą zagrozić realizacji celów Banku oraz klasyfikuje je jako istotne, nieistotne lub nieobecne w działalności Banku. Przegląd ten następuje raz na rok lub częściej, jeżeli wystąpią przesłanki zmiany profilu ryzyka Banku lub jego otoczenia.

Obecnie Bank uznaje następujące rodzaje ryzyka za istotne:

- ryzyko kredytowe;
- ryzyko operacyjne;
- ryzyko rynkowe w księdze handlowej;
- ryzyko płynności;
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- ryzyko kredytowe koncentracji branżowej.

Dla każdego istotnego ryzyka Bank ustala metodę szacowania wysokości kapitału niezbędnego na jego pokrycie.

Dla ryzyk uznanych za istotne w początkowym okresie funkcjonowania Banku ustala się następujące metody szacowania wielkości kapitału wewnętrznego:

- ryzyko kredytowe – regulacyjna metoda standardowa;
- ryzyko operacyjne – w okresie początkowym, ze względu na brak informacji o szkodowości działalności operacyjnej oraz dużą zmienność wyników Banku, za miarę wzrostu ryzyka operacyjnego przyjęto wzrost sumy bilansowej Banku. Kapitał wewnętrzny zostanie oszacowany jako 0,27% sumy bilansowej;
- ryzyko rynkowe – regulacyjne metody standardowe (w okresie początkowym);
- ryzyko płynności – model wewnętrzny oparty na metodzie VaR;
- ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej – zmiana wartości ekonomicznej kapitału pod wpływem zmian stóp procentowych o +/-200 p.b. (najbardziej niekorzystny wariant);
- ryzyko kredytowe koncentracji branżowej – poziom odpisów z tytułu utraty wartości dla branż, których udział w portfelu kredytowym Banku przekracza 10%. Odpisy są szacowane przy założeniu niekorzystnego scenariusza poziomu zdarzeń niewypłacalności z uwzględnieniem charakterystyki branży.

Oszacowane kwoty są agregowane, aby ustalić kwotę kapitału wymaganego na pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka ponoszonego przez Bank. W pierwszej fazie działalności Bank nie będzie uwzględniał efektu korelacji pomiędzy ryzykami.

9.2. Monitorowanie procesu

Wielkość kapitału wewnętrznego oszacowanego dla poszczególnych rodzajów ryzyk istotnych jest regularnie monitorowana przez Departament Kontrolingu w odniesieniu do wielkości kapitału dostępnego. Wyniki monitoringu regularnie raportowane są organom kierującym Bankiem.

ICAAP i jego dokumentacja podlegają regularnej weryfikacji. W czasie przeglądu sprawdza się, czy ICAAP odpowiada charakterowi i wielkości działalności Banku, czy istnieje wyraźne powiązanie pomiędzy poziomem wymaganego kapitału a strategią działalności oraz apetytem na ryzyko. Przeglądy te odbywają się raz w roku lub w momencie wystąpienia znaczących zmian w środowisku wewnętrznym lub zewnętrznym Banku. Ostatni przegląd zakończył się w marcu 2010 roku.